#kirivööpäeva üleskutse: mudel omakultuuri populariseerimiseks

Kristel Vihman

Alljärgnev ülevaade jälgib algatuse *#kirivööpäev Jaanilaupäeval kirivööga!* kulgemist käimalükkamise hetkest 2023. aastal, selle jätkumist ja levikut kuni 2026. aastani. Uurijana olen ühtlasi projekti algataja rollis ning ideaaleesmärk on välja selgitada osalejate põhjuseid üleskutsega liitumisel, et mõista, mis teeb pärimuslikud algatused populaarseks ja leviku spontaanseks. Soovin tõstatada dialoogi, kas sobivaid meetodeid kasutades saamegi n-ö hõlpsasti turundada ja populariseerida oma kultuuripärandit ning milliseid hingekeeli on tarvis puudutada, et kaasata kalgimadki pärimuskultuuri pelgavad südamed ja luua omakultuurist külgetõmbav „nokia".

Aastal 2023 algatasime uue traditsiooni #kirivööpäev, kutsudes üle Eesti ja kaugemalgi kandma jaanilaupäeval kirivööd – ükskõik kus asukohas või ajahetkel. Algatuse idee autoriks oli Kristel Vihman ning julgustaja ja info levitajana tuli kohe hooga kaasa Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit – Liis Burki ja Liina Veskimägi näol. Tehnilise turundusliku toega aitas Katrin Ruus ning kujundustega Kerttu Laane.

#Kirivööpäeva algatamise põhiidee oli suhestuda tänapäevasel moel kirivöö kui rõivadetailiga, juhtida tähelepanu võimalusele kanda kaasaegse rõivastusega rahvariiete juurde kuuluvaid aksessuaare. Teisalt soovime pakkuda väljavaadet uutmoodi jaanilaupäevakombeks. Otsitakse ju just sellisel pärimusliku hõnguga päeval ühendust oma juurtega.

Kutsusime huvilisi kandma jaanilaupäeval kirivööd jaanitulel või päeva jooksul ning postitama sellest foto sotsiaalmeediasse märksõnaga #kirivööpäev. Esmane #kirivööpäeva sündmus võeti 2023. aastal väga hästi vastu. Teabe levik oli kiire, ideega tulid kaasa nii üksikisikud kui ka organisatsioonid. See süvendas uurijana huvi, mis loob pärimusliku taustaga algatustega seonduvat kaasatust.

Samuti tekkis idee, et sündmuse leviku jälgimine võib aidata mõista, kas mõne pärimusliku taustaga detaili ümber teda võimestava loo ehitamine aitab nüüdisaegsetel inimestel ka laiemalt pärimuskultuuri juurde teed leida. Üksikosa või arhailise nüansi kaudu suhestumist harjutada on ehk lihtsam, kui püüda kogu kultuurikonteksti tervikuna inimestele tutvustada. Vahel võib detail olla võtmeks, mis avab meis uued uksed millegi tajumiseks.

Vihman, Kristel 2026. #kirivööpäeva üleskutse: mudel omakultuuri populariseerimiseks. – Pihtide vahel. Studia Vernacula 18, 218–230.

Foto 1. Jaanilõke. *ERM Fk2991.*

Suure hooga sai õhinapõhiselt alustatud 2023. aasta mais sündmuse levitamist. Idee sünnist mai alguses oli kuni jaanilaupäevani aega poolteist kuud. Tellisime kiiresti korrektsed kujundused Kerttu Laanelt (Laanedisain), mida saaks ka edaspidi kasutada. Sündmuse nimeks sai #kirivööpäev ja sloganiks *Jaanilaupäeval kirivööga!* Trellid päeva nimetuse ees toimivad sümbolina, mis ühendab kirivööl leiduvat motiivi kaasajal täiesti teist tähendust kandva sümboolikaga. Samuti on üleskutses *Jaanilaupäeval kirivööga!* teadlikult sõna *jaanilaupäev* suure algustähega, sest on kui eraldi hõige või hüüe, kandes sõnapaari lõpus ka hüüumärki.

Eesti Kultuurkapital toetas esimesel aastal kujundaja ning turundusassistendi tööd ja toimuvaid vebinare ning kirivöökursust. Vebinaride teemadeks valisin kõige enam küsitud küsimused, nagu „Millist vööd kanda?“ (480 vaatamist, 29.03.2026), „Mis need märgid tähendavad?“ (849 vaatamist, 29.03.2026) või siis laiemat kirivööde konteksti toetavad teemad, nagu „Kirivöö kasutamine pulmakombestikus“ (316 vaatamist, 29.03.2026) või arutelu „Kuidas Piia Rand jõudis kirivöö raamatu kirjutamiseni“ (490 vaatamist, 29.03.2026). Veebiseminarid on kõigile leitavad kasutades Youtube'is märksõna #kirivööpäev.

Foto 2. Jaanitulelised Laeva tellisetehases. *ERM TMFk1269.*

Foto 3. Kirivöö kudumine arhailisel viisil ümber kere. *Foto Veinika Västrik.*

Foto 4. Kirivöö kudumine vööteljel. *Foto Veinika Västrik.*

Mis on üldse kirivöö?

Kirivöö on nn korjatud kirjaga vöö, mis kuulub 18.–19. sajandi eesti rahvariiete juurde. Kirivöö on keskne detail rahva seas laiemalt tuntud triibuseeliku komplektis. Teda kootakse vöömõõgaga, mis veidi sarnaneb tehnika poolest primitiivsele kangakudumisele. Nimetus *korjatud kiri* viitab asjaolule, et kudumise käigus nopitakse (korjatakse) villased lõimed kirjaskeemi järgi ritta. Kirivöö valmimise tegevus kannab siiski nime kudumine, mitte põimimine.

Viimastel aastatel on tunda jõulist kirivööhuvi tõusu ja soovi luua kirivöö kaudu ühendust oma päritoluga. Esile on kerkinud täiesti uut laadi kaasaegne kirivöö, mida soovitakse kanda kaasaegsete riietega. Selles muudetakse ajalooliste vööde värve ning luuakse omal valikul kirju vanade vööde eeskujul. Tundub, et just kõnealune uut tüüpi vööliik „oma vöö", „väevöö" toetab hetkel kirivöö populaarsuse tõusu ning huvi tellida endale vöö või see ise teha. Kirivöö kui objekt, käsitöö liik on suutnud leida läbi teatud muundumise uue viisi säilimiseks.

Laiemas ajaloolises kontekstis vaadatuna on kirivööl õnnestunud üle elada mitmeid murrangulisi ajaperioode ning vaatamata sellele säilida olulisena. Eevi Astel (1981: 137–139) toob oma artiklis välja üldist vööde tähtsust Eestimaa varasemas talupojakultuuris. Vöid hakkasid tegema neiud juba üsna noores eas. Neid kasutati pulmakommetes ka siis, kui enam igapäevaselt rahvarõivaid ei kantud. Vööd muutusid praktilisest riietusesemest kinkeobjektiks juba rahvariiete kandmise perioodil ja säilitasid oma kinkerolli ka hiljem linnalikus kultuuris. Astel (1981) rõhutab sedagi, et kirivöid kasutati nii rahvameditsiinis kui ka maagilistel eesmärkidel. Piia Rand tõi vebinarivestluses[1] välja, et kui laps haigestus, siis võeti vöönarmast punane lõng ja seoti lapsele ümber käe, soovides lapse tervenemist.

Foto 5. Kaasaegne kirivöö, nn väevöö. Vöö valmistaja L. Klaar. *Foto Kristel Vihman*.

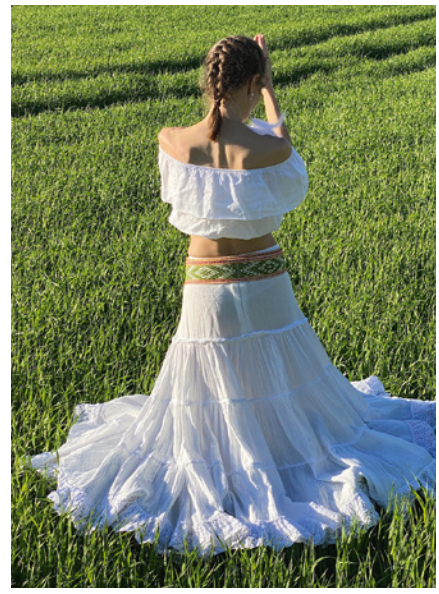

Foto 6. Kaasaegne kirivöö, nn väevöö. Vöö valmistaja M. Jürilo. *Foto erakogu.*

Info levitamine ja #kirivööpäeva algus

Aastal 2023 kui algatuse esimesel aastal oli põhiliseks teabe leviku kanaliks sotsiaalmeedia. Koostööpartnerina kaasasime koheselt Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu, kelle kaudu tegime kärmesti sündmuse nende sotsiaalmeedia kontole. Väga sobivalt olid just sel aastal nende üldisemaks teemaks rahvariiete aksessuaarid. Sündmuse tunnussõnadeks said *#kirivööpäev* ja *Jaanilaupäeval kirivööga!* Esimesel

1 #kirivööpäev vebinar 2023, „Kuidas Piia Rand jõudis kirivöö raamatu kirjutamiseni" *https://www.youtube.com/watch?v=vEjvPS5elEE&list=PLMYj7eZJsfZCaUvrzRDO5yYvgiv0sGrCU&index=4*

Foto 7. Osaleja foto Saaremaalt, 2023. *Foto K. Pikkmets*.

Foto 8. Osaleja foto Tartust Karlova linnaosast, 2023. *Foto P-L. Põldma*.

aastal ja edaspidigi oleme üleskutses rõhutanud, et „loome uue traditsiooni" ja „aita luua uut traditsiooni" – kanda jaanilaupäeval kirivööd. See kutsub paremini kaasa, ent samas annab infot, et toimub midagi, milles on uue ja vana sümbioos. Täna me ideed enam sel moel ei eksponeeri, esiteks on juba neljas aasta ja teiseks oleme ka ise teema mõtestamisel jõudnud aruteludeni, kas see ikka on uue traditsiooni loomine. Rahvarõivaste aktiivsel perioodil *ca* 150 aasta vältel kanti kirivööd igapäevaselt ning loomulikult sealhulgas ka jaanilaupäeval.

Kuna sündmus ise on asukoha- ja registreerimisvaba, siis on algusest peale olnud väljakutseks, kuidas kaardistada osalejate hulka ning info levikut. Otseselt ei ole see justkui tähtis, kuid samas annab korraldajatele võimaluse märgata, et meie tegevusel on mõju ning see on oluline.

Ainsaks leviku mõõtmise viisiks, mida alustamise hetkel oskasime valida, oli palve kaasalöójatele, et nad märgiksid end „osalejaks" sündmusel sotsiaalmeedias. See aitab ka infol levida. Samuti soovisime, et nad postitavad 23. juunil endast sündmuse lehele #-tud märksõnadega foto: *#kirivööpäev* ja *#jaanilaupäevalkirivööga*. Järgmistel aastatel vastavalt *#kirivööpäev2024* jne. Nõnda oli lootust näha osalejaid ja ühtlasi oli selles kaasatuse mõõdet ning selge tegevusjuhis. *Tag*'itud märksõnad on siiski teatud määral võimaldanud hiljem leida ja välja selgitada postitajate hulka.

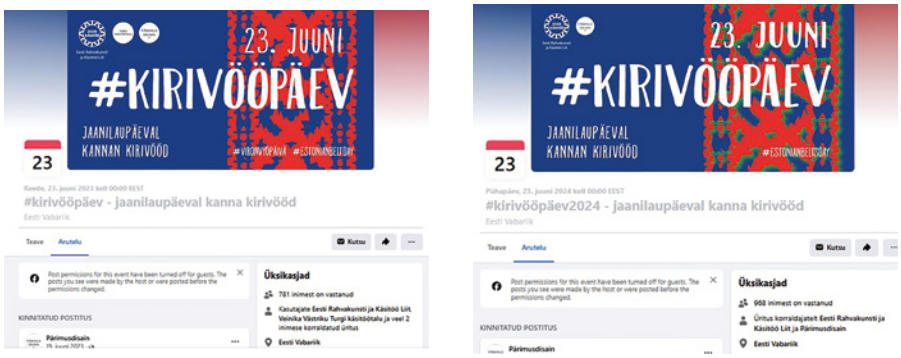

Foto 9a ja 9b. Esimesel aastal (2023) märkis end Facebooki sündmusega seotuks 723 inimest. Järgmisel aastal (2024) märkis end seotuks 928 inimest. *Kuvatõmmis Kristel Vihman*.

Esimesel aastal märkis end huvitatuks või osalejana sündmusele 723 inimest, mis oli nii lühiajalise ja kiire üleskutse puhul väga hea tulemus. Järgmisel 2024. aastal kogunes *ca* 928 märgitut ja 2025 suurusjärk jäi üsna sarnaseks eelmise aastaga.

Sõna levikule aitasid esimesel aastal kaasa esinemised raadios (Elmar, Vikerraadio) ning igal aastal ilmunud teemakohane artikkel Postimehes (vt Postimees 2023, 2024, 2025). Lisaks käisime järgmistel aastatel sündmusest uuesti rääkimas Vikerraadios[2], täiendavalt Kuku raadios ja Klassikaraadios.

Üheks sündmuse reklaamimise viisiks on algusest peale olnud ümarad kleepsud, mida jagasime Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poodides, Baltica rahvamuusikasündmusel 2023 ja teiste koostööpartnerite juures: Eesti Rahva Muuseumis, Eesti Vabaõhumuuseumis, Kihnu Kaubamajas. Kleepsude jagamise kohtades on kaasunud palve:

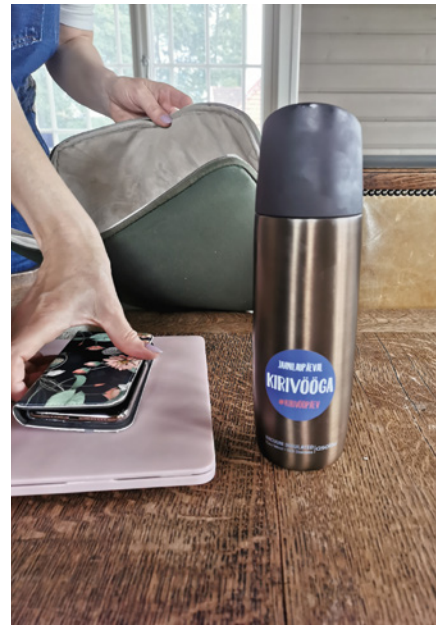

Foto 10. Näide #kirivööpäeva kleepsu kasutusest, fototabamus ühelt koosolekult. *Foto erakogust.*

2 Vikerraadio 2024, Krista Taim – *https://vikerraadio.err.ee/1609362976/huvitaja-kirivoopaev-ja-lambavill:* Vikerraadio 2025, Johannes Vedru – *https://eeter.err.ee/1609728378/kirivoopaeva-eestvedaja-kirivoo-sobib-ka-tanapaevaste-roivaste-juurde*

Foto 11. Kirivöö Vikerraadios „intervjuud andmas". *Foto erakogust*.

kasutades kleepsu isiklikel esemetel palume postitada ka vastav pilt sotsiaalmeediasse märksõnaga #kirivööpäev ja nii toetada info levikut. Sarnast kujundust oleme kasutanud igal pool – nii plakatitel, kleepsudel kui ka digireklaamides. Igal aastal oleme enda jaoks aastakäigu eristamiseks lisanud väikese värviaktsendi, kuid üldpilt on jäänud kujundusel samaks.

#kirivööpäev 2024

Teisel aastal jätkasime teabe levitamist varem läbi proovitud meediakanalite kaudu. Koostöö Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liiduga jätkus ning samuti saatsime laiali plakateid ja ümmargusi kleepse koostööpartnerite juurde ERKL poodidesse, EVMi, ERMi ja Kihnu saarele. Panime plakateid vabataht-like abiga Tartu erinevatesse noortekohtadesse ning Rakverre. Turundushoogu mõjutas veidi võtmeisikute õpinguperiood, kuid orgaaniliselt levides tuli siiski ka vähese vaevaga ühismeediasse juurde sündmusega seotud huvilisi. Samuti oleme nii 2023. kui ka 2024. aastal andnud märku erinevatele organisatsioonidele, et nad #kirivööpäeva oma sündmuste kalendrisse lisaksid.

2024. aasta kevadel asusime koondama kirivööhuvilisi ja pakkusime märtsikuus päriselu sündmusena võimaluse osaleda Kirivöö inspiratsioonipäeval Eesti Rahva Muuseumis. See kujunes esinejate poolest rahvusvaheliseks ning võimaldas luua laiemat pilti kirivöökultuurist vaatega ka väljapoole Eestit. Esinejate seas üles astunud TÜ etnoloogia nooremteadur Siarhiej Makarevich rääkis korjatud kirjaga vöödest Valgevenes ja Baltikumi kultuuriruumis. Lätist olin kutsunud esinema rahvarõiva- ja vöömeistri Edīte Kuzmane, kes kõneles Lielvārde vöödest. Korraldatud oli tõlge läti keelest eesti keelde. Kohalikest esinejatest käsitles Aivar Sarapik märgitähenduste metatasandit, Piia Rand tutvustas vööde äärekirju ning EKA moedisaini professor Piret Puppart rääkis vabariigi aastapäevaks loodud kirivööainelisest presidendiproua kleidist. Toimus otselülitus Kihnu saarele, saamaks aimu, kuidas praegu vöö kandmisega lood on. Sündmus oli #kirivööpäev2024 kampaania avalöögiks ning salvestus on leitav Pärimusdisaini kodulehelt.

Teisel aastal liitus meie tiimiga Tartu Ülikooli 1. kursuse folkloristikatudeng Liisa Timmermann, kes õppis ise samuti kirivööd tegema ja aitas luua sotsiaalmeediasse sisukaid postitusi, kasutades arhiivimaterjale ja infosüsteemi muis.ee.

Osalejate tagasiside #kirivööpäevale

Teisel ja kolmandal aastal leidus osalejaid juba ka väliseestlaste hulgas. Kirivöid kanti 2024. aasta jaanilaupäeva üleskutse tulemusena nii Prantsusmaal kui ka Itaalias.

Osalejate tagasisidet on nopitud tsitaatidena sotsiaalmeediast ning vestlusest vaimustunud taksojuhiga. Tagasisidet sündmusel osalemise ja põhjuste kohta jõuab algatuse tegijateni ka vabadest vestlustest. Mõned näited allpool.

> *Läksin Raadi jaanitulele spetsiaalselt sellepärast, et oma kirivöö peale panna. Muidu oleks kodus olnud.* (Maire, 42 a)

> *No viisin ikka oma emale ka kirivöö. Ta tegi naabrinaistega roosipõõsa taustal pilti.* (Liina, 38 a)

> *See läheb korda ja rahvas tuleb kaasa, sest see on lihtne. No panen vöö peale ja ongi...* (Liis, 36 a)

Vestlusest juhusliku Bolti taksojuhiga, teel ERMi kirivöö inspiratsioonipäevale:

> *No k[...], kuidas ma ei tea, mis on kirivöö! Muidugi tean, ma olen ju eestlane. Ma plaanin oma majale ka sellist valguslampi, et lõikan välja vöökirja ja panen valguse taha. [...] ja teate, neil on ju nüüd see üleskutse, et jaanilaupäeval kirivööd kanda. Üldse öelge neile, et nad kingiksid kõigile vöid, noh, sünnipäevaks ja kogu aeg.*

Läksin 2024. aastal teadlikult jaanitulele Eesti Vabaõhumuuseumi, et näha, kas on ka kirivöösid liikvel. Ma ei näinud kirivöid inimestel tavariietega, küll aga kohtasin noort setu naist täisriietuses, kes oli just #kirivööpäeva üleskutse tarvis end rõivile pannud ja ka oma kutsikale kirivöökirjalises stiilis jalutusrihma leidnud (vt foto 12).

Ühismeedias jagatud fotode järgi võis pärast jaanilaupäeva arvata, et juba üle mitme tuhande inimese on kuulnud #kirivööpäeva üleskutsest ja kannab seda uut traditsioon edasi.

2024. aastal tehti spetsiaalselt kursuseid märkega #kirivööpäev, maakondades on pandud üles näituseid #kirivööpäeva ajaks. Inspireerituna #kiri-

Foto 12. Kirivööst ja *#kirivööpäeva üleskutsest* inspireeritud jalutusrihm kutsikale. *Foto erakogust*.

vööpäevast lõi kindaklubi Vabariigi aastapäeva üleskutse kanda eesti kindaid – #kannaneestikindaid. Uustrükki Piia Ranna raamatust „Eesti kirivööd" ning teose „Kihnu mõõgavööd" läbi müümist ei saa loomulikult panna üleskutse tõttu huvi suurenemise arvele, kuid faktiliselt jääb see just tolle aasta üleskutse perioodi.

#kirivööpäev 2025

Jätkasime üsna samas mõõdus ja suures osas jäi tuumiktiim samaks. Tiimiga liitus kaasaegsete vööde meister Leie Klaar, kes oli ka varem üleskutsele tugev „tagapingi toetaja". Lisaks tuli praktikant Hele Soomets, kes aitas luua #kirivööpäevale oma kodulehe[3].

2025. aastal otsustasime, et trükitud kleepse juurde ei tee ja kasutame eelmistest aastatest jäänuid. Eelarve katmiseks tuli mõte luua #kirivööpäev kampaania särk. Arvestasime, et saabuva laulu- ja tantsupeoga vajavad rühmad ühist vormi ning hellitasime lootust, et tellitakse ehk just #kirivööpäeva toetuseks rühma särke. Päris nii ei läinud, kuid teatud summa saime eelarve toetuseks ometigi, millest oli palju abi.

Eelarvelised kulutused seonduvad eelkõige just turunduse, kujunduse ning trükiteenustega. Kui esimesel aastal toetas Eesti Kultuurkapital ja teisel aastal tuli appi Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, siis vahepeal on tulnud kaasata ka erarahastust.

Võib tõdeda, et algatus levib ja juurdub. Inimesed tulevad sellega aina rohkem kaasa ja täiesti ootamatutes kohtades võib saada tagasisidet, et ollakse üleskutsega kursis. Esinedes 2025. aasta oktoobris EENA (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon) rohekonverentsil, küsisin saalis istunud ligikaudu 100 naiselt, kas nad on kuulnud niisugusest üleskutsest. Publik polnud näiliselt pärimusteemadega seotud, kuid siiski tõstis umbes pool saalis viibinud naistest käe. Korraldajana oli seda väga meelt liigutav näha.

Samuti saab tuua konkreetse elulise näite 2026. aastast, kui juhuslik uus tuttav soovis, et räägiksin, millega tegelen. Olen alati avatud võimalusele, et ei teata kirivöö tähendust, rääkimata #kirivööpäeva üleskutsest. Seda suurem oli

3 #kirivööpäeva koduleht *https://kirivoo.parimusdisain.ee/*

rõõm, kui värske tuttav teadis ja jagas telefoni galeriist ühispilte, kus ta oma õdedega juba lausa kolm aastat #kirivööpäeva vööde kandmisega tähistab. Võib järeldada, et kolm aastat sõnumi levitamist on kandnud vilja ning levikut õigupoolest ei oskagi hoomata. Olen pidanud ka vestlusi, kus inimene ütleb: „Aga see on ju alati nii olnud, et kanname jaanilaupäeval kirivööd." Õige on.

Ettevaade: #kirivööpäev 2026

Ringvaate jaoks teksti kirjutamise ajal käibki juba hoogtegevus 2026. aasta #kirivööpäevaks. Taaskord loome T-särgi kampaania, et müügist laekuvast rahast tasuda väiksemaid jooksvaid kujunduse ja levitamise kulusid. Palgalist turundajat sel korral ei kaasa, sest 2026. aasta sloganiks on *vabatahtlikega kaugemale*. Nii ei teki ka survet eelarvega. Väiksemate eelarveliste tegevuste katmiseks ja #kirivööpäeva fännide koondamiseks sai loodud eraldi väikese ühekordse sisseastumismaksuga grupp sotsiaalmeedias *#kirivööpäevasõbrad*. See koondab tõsisemaid panustajaid ja annab teatava heategevusliku võimaluse, vastu pakume kaasatust ning sooduskoode Pärimusdisaini kursustel või sündmustel. Vabatahtlike tarvis ja tasuta info leviku laiendamiseks sai tellitud meilivestluses kasutatav meilijalus (foto 13).

Sotsiaalmeedia postituste teemaks valisime vöö kandmise. Soovime näidata tänapäevaseid võimalusi vöö kandmiseks ja jagada taas ka teavet kirivöö kasutamise kohta läbi ajaloo. Vabatahtlikena on liitunud Mirell Merirand ja Eesti Kunstiakadeemia 2. kursuse aksessuaaridisaini tudeng Heti Darleen Vihman.

Uue ägeda ideena on meil plaan luua 2026. aastal mänguline kaardirakendus osalejatele, et end ära märkida ja foto postitada. Nii saame meie ja saavad osalejad näha, kus kandis leidub vööde kandjaid ning kas tema kodukandis seab keegi „salakirjad" vööle või peab ta ise olema oma kandi vöökirjade nähtavaks kandja. Kui oled selle kirjatüki lugemise lõpetanud, siis mine otsi #kirivööpäev2026 sündmus üles ning vaata, palju oli osalejaid ja kas meil õnnestus kaardirakendus edukalt teostada.

Edaspidi tuleks jälgida ja toetada algatatud kirivööpäeva sündmuse juurdumist kohalikus kultuuriruumis ja koguda teavet traditsiooni omaksvõtmise kujunemisest, mis võimaldaks soovi korral luua analoogseid algatusi

Foto 13. #kirivööpäeva kujundus 2026. aastal. *Autor Kerttu Laane (Laanedisain).*

erinevates pärimuslikes valdkondades. Samuti on tekkinud küsimus, kas saame nimetada algatust kanda jaanilaupäeval kirivööd uueks kombeks või me taaselustame vana kommet? Mis on see, mis läheb korda ja kõnetab inimesi, et side omamaise kultuuri sügavusega saab jääda püsima?

Kokkuvõtteks

Kirivööpäeva teadlik vaatlemine annab infot, kuidas kõnealune sündmus levib ja mis saab osalejate jaoks määravaks pärimusliku taustaga üleskutsega kaasa minekul. Välja saab tuua neli osalejate jaoks olulist asjaolu:

- **tasuta osalemine** (tänapäeval vägagi tähtis, ühtlasi loob teatud vabaduse ning muudab kõik võrdseks)
- **kuuluvustunne** (loob võimaluse seostada end Eestiga või kitsamalt valitud piirkonnaga)
- **lõbus** (hea ja lihtne koostegemine, milleks saab valmistuda pere või sõpradega)
- **identiteet** (annab võimaluse vaadata endasse ja määratleda sügavamaid teemasid)

Senine osalusvaatlus on andnud võimaluse algatada erinevaid dialooge: küsimus vastutusest ning mida me muudame, algatades uusi traditsioone? Kes võivad osaleda uues algatuses ja kas peame järgima arhailisuse põhimõtet või võime lähtuda kaasaegsetest kommetest, säilitades austuse autentsuse suhtes?

Samuti on praeguseks ilmnenud, et esialgne entusiasm ühildada algataja, korraldaja ja uurija rolle on osutunud liiga vastukäivaks. See on toonud uurija rollile teatud seisaku, et asjad ümber mõtestada ning vähendada võimalikku manipulatsiooni üleskutse hoogustamisel. Eesmärk on olnud üleskutse idee kestmine olenemata algatajast, et see sulanduks organisatsioonide tegevuskalendritesse iga-aastase piirkondliku sündmusena. Korraldaja rolli väljakutseks on osutunud aga, kuidas ja kellele üle anda üleskutse eestvedamist, ja kas see on üldse vajalik. Kas siis kogu üleskutse hääbuks või milliseid muutusi see algses idees kaasa tooks.

Arvestades peegeldusi üksikvestlustest, kus mitmed on juba kolm aastat järjepidevalt osalenud ilma postitamata oma pilti sotsiaalmeedias, või kui mõni ütleb, et on ju alati jaanilaupäeval kirivööd kantud, siis tundub, et oma päritolujuurtega ühendumiseks on kujunenud uus selge viis jaanilaupäeval kirivöö kandmise näol, veidi abstraktsema sõnajalaõie leidmise kohustuse kõrvale. See loob ka põhjuse, miks kunagi ostetud kirivöö kapist võtta ja vööle panna, kinkida koolilõpetajale, kooliõpetajale või sünnipäevalapsele kingituseks. Põhjuseks, et: nüüd saad jaanilaupäeval kanda.

Ringvaadegi on üks viis talletada #kirivööpäeva infot, jõuda kogukonna võtmeisikuteni, inspireerida võimestama detaili ning võimalus tuua lugeja teadvusse *#kirivööpäev Jaanilaupäeval kirivööga!* See on asukohavaba ja registreerimisvaba üleskutse, kanna lihtsalt sel ühel päeval, ükskõik, kus sa ka viibid – tööl, kodus, paraadil, aias või supermarketis.

Allikad

Astel, Eevi. 1981. Vöö eestlaste rahvatraditsioonis. *Etnograafiamuuseumi Aastaraamat XXXII*, Tallinn: Valgus, 136–144.

#kirivööpäeva koduleht *https://kirivoo.parimusdisain.ee/*

Postimees 2023 = Kanna jaanipäeval kirivööd, see on väga ilus! *Postimees*, 19. juuni 2023. *https://kultuur.postimees.ee/7798715/kanna-jaanipaeval-kirivood-see-on-vaga-ilus*

Postimees 2024 = Jaanilaupäeval kandku eestlased ühte rõivaeset. Ja mitte vaid naised! *Postimees*, 4. juuni 2024. *https://kultuur.postimees.ee/8034038/uleskutse-jaanilaupaeval-kandku-eestlased-uhte-roivaeset-ja-mitte-vaid-naised*

Postimees 2025 = Pane end valmis, vägev uus jaanipäeva traditsioon naaseb ka sel aastal. *Postimees*, 8. mai 2025. *https://kultuur.postimees.ee/8244974/pane-end-valmis-vagev-uus-jaanipaeva-traditsioon-naaseb-ka-sel-aastal*

Vikerraadio 2024, 19. juuni. Huvitaja, Krista Taim –*https://vikerraadio.err.ee/1609362976/huvitaja-kirivoopaev-ja-lambavill*

Vikerraadio 2025, 23. juuni. Vikerhommik, Johannes Vedru – *https://eeter.err.ee/1609728378/kirivoopaeva-eestvedaja-kirivoo-sobib-ka-tanapaevaste-roivaste-juurde*

Kristel Vihman (s 1971) on vabakutseline ettevõtja ja visionäär ning Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia pärandtehnoloogia magistrant. Omandanud magistrikraadi ka Tartu Ülikooli humanitaarteadustes kultuurisemiootika alal. Korraldab koolitusi, juhendab kursusi pärimuslikest aksessuaaridest, käib esinemas pärimuskultuuri teemadel. Kõiki pärimusliku suunaga tegevusi teostab brändi Pärimusdisain alt.

Foto erakogust

The #kirivööpäev Initiative: Wear a National Pick-up Belt on Midsummer's Eve!

Abstract

The author, Kristel Vihman, is the organiser of the #kirivööpäev initiative, which has the translated title Wear a National Pick-up Belt on Midsummer's Eve! The #kirivööpäev initiative was launched in 2023 as a call to wear a pick-up belt (Est. kirivöö*) on Midsummer's Eve and share photos of it on social media using the hashtag #kirivööpäev. The idea arose from a desire to create a modern way of connecting with one's roots and initiating new or revitalised Midsummer traditions.*

The pick-up belt is an important part of Estonian folk costume, which, in addition to its practical purpose, has historically held symbolic, gift-related and even magical significance. In recent years, there has been growing interest in contemporary pick-up belts, also known as 'belts that bestow strength' (Est. väevöö*). These are worn with everyday clothing and through them people seek a connection with their origins and identity.*

The author seeks to spark a dialogue on whether cultural heritage can be effectively marketed and popularised using the right methods, and what emotional factors are most successful in engaging even the most hesitant individuals, including those wary of traditional culture. The article explores how an appealing cultural phenomenon, a 'Nokia of Estonian cultural heritage', might be created from local traditions.

The #kirivööpäev initiative was mainly promoted through social media, radio interviews, posters and stickers, and in collaboration with partner organisations. To support #kirivööpäev, webinars, inspiration days and training sessions were organised, which helped to raise awareness of the history, meanings and craftsmanship of the belts. Feedback from participants shows that the initiative resonates with people through its simplicity, sense of belonging and search for identity. #kirivööpäev has been held successfully from 2023 to date. This success shows that a free, simple initiative open to everyone can help to strengthen community identity and shape enduring cultural practices.